

ČASOPIS ZA PRAVNU TEORIJU I PRAKSU

PRAVNA MISAO

7 – 8

srpanj – kolovoz / juli – august
Sarajevo 2019.

Izdaje:

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE
ZAVOD ZA JAVNU UPRAVU
www.fmp.gov.ba

Časopis "PРАВNA MISAO" upisan je u evidenciju javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta, pod brojem 727 od 23.10.1997. godine.

Redakcija časopisa:

Prof. dr. Hajrija SIJERČIĆ ČOLIĆ, prof. dr. Meliha POVLAKIĆ,
doc. dr. sc. Enver IŠERIĆ, Anto ČAVAR, prof. dr. Mirko PEJANOVIĆ

Glavni i odgovorni urednik: Prof. dr. sci. Almir MALJEVIĆ

Izvršna urednica: Mirjana BAŠIĆ

Produkcija: Federalno ministarstvo pravde

Štampa: "Štamparija Fojnica" d.d.

Za štampariju: Šehzija Buljina

DTP: Federalno ministarstvo pravde

Grafičko rješenje: Ice-net d.o.o. Sarajevo

Tiraž: 140 primjeraka

Časopis izlazi dvomjesečno.

ISSN 0555-0092

GODIŠNJA PRETPLATA:	Za organe i organizacije na teritoriji BiH	120,00 KM
	Za pojedince	100,00 KM
	Za studente i neposlene	50,00 KM
	Za inostranstvo	200,00 KM

UPLATU UPUTITI NA: Federalno ministarstvo financija/finansija
Union Banka dd Sarajevo
Transakcijski račun: 102-050-00001066-98
Budžetska organizacija: 1501001
Vrsta prihoda: 722597
Općina: 077

ADRESA REDAKCIJE: Federalno ministarstvo pravde
Zavod za javnu upravu
Sarajevo, Ul. Valtera Perića 15
Tel.: +387 33 203 918, fax: 668 956
Email: Pravna.Misao@fmp.gov.ba

ID 4200785450004

Časopis "Pravna misao" indeksira se u bazi Legal Source (EBSCOhost)
i uvršten je u Ulrichweb Global Serials Directory

SADRŽAJ

Uvodna riječ glavnog urednika		5
PREGLEDNI ZNANSTVENI RAD		
Edin Halapić	Uloga sudova u procesu ukidanja rasne diskriminacije u SAD-u	7
Adis Poljić	Sporazum o izboru nadležnog suda u građanskim i trgovačkim predmetima u pravu Evropske unije	34
Jasmina Ćosić Dedović Sedin Idrizović	Evolucija prava komandne odgovornosti	64
PRIKAZ		
Sead Bandžović	Pravno-historijske studije - autor Fikret Karčić	93
IZVJEŠTAJ		
Đemaludin Mutapčić	17. međunarodno savjetovanje Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse	99
Mirza Hebib Kanita Prušćanović Anisa Ruhotina	Prednosti alternativnog rješavanja sporova	103
SUDSKA PRAKSA		
Ustavni sud Bosne i Hercegovine (Pripremili akademik prof. dr Miodrag N. Simović, sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i redovni profesor Pravnog fakulteta u Banja Luci i prof. dr Vladimir M. Simović, tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine)		108
Sud Bosne i Hercegovine (Pripremio prof. dr Branko Morait, sudija Suda Bosne i Hercegovine)		114
Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine (Pripremio Sead Bahtijarević, sudac Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u mirovini)		116
Evropski sud za ljudska prava (Pripremio Harun Išerić, stručni saradnik na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu)		130
Sud Evropske unije (Pripremio Nasir Muftić, asistent na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu)		137
Upute za autore		143

UVODNA RIJEČ GLAVNOG UREDNIKA

Poštovani čitaoci,

Pred nama se nalazi još jedan broj časopisa "Pravna misao", najrelevantnijeg i najaktuelnijeg časopisa za pitanja iz pravne teorije i prakse u Bosni i Hercegovini. U ovom broju, kao i do sada, donosimo nekoliko interesantnih radova, prikaza knjiga i sudske prakse.

U radu "Uloga sudova u procesu ukidanja rasne diskriminacije u SAD-u" autor daje pregled istraživanje prakse Vrhovnog Suda Sjedinjenih Američkih Država, te argumentira kako je taj sud uticao na razvoj pravnog sistema i društva, kada je u pitanju rasna diskriminacija.

Rad "Sporazum o izboru nadležnog suda u građanskim i trgovačkim predmetima u pravu Evropske unije" prezentira mogućnost ugovaranja suda države članice Evropske unije i za stranke van Evropske unije, kao nadležnog suda u rješavanju građanskih i trgovačkih predmeta. Navedeno pitanje je, kako navodi autor, značajno i za državljane Bosne i Hercegovine i pravna lica sa sjedištem u Bosni i Hercegovini, s obzirom da im se pruža mogućnost ugovaranja nadležnosti suda države članice EU.

Rad "Evolucija prava komandne odgovornosti" donosi pregled kompleksnosti razvoja komandne odgovornosti kroz vrijeme, način na koji se mijenjao koncept, naročito kroz rad ad hoc tribunala za bivšu Jugoslaviju i Ruandu, a zatim i uspostavom Međunarodnog krivičnog suda, koji svojim Rimskim statutom postavlja jedan novi pravac razvoja komandne odgovornosti. U radu se ukazuje i na pravnu utemeljenost komandne odgovornosti kroz izvore međunarodnog prava, sa posebnim fokusom na međunarodno običajno pravo i jurisprudenciju.

U ovom broju Pravne misli, možete pročitati prikaz knjige Pravno-historijske studije, autora Karčić Fikreta, koja je izdata 2016. godine od strane Centra za napredne studije, Sarajevo. Nadalje, u ovom broju prezentiramo

Izvještaj o Sedamnaestom međunarodnom savjetovanju Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse, održanom u Mostaru 14/15 juna 2019 godine. Također, donosimo i Izvještaj sa tripartitne konferencije Prednosti alternativnog rješavanja sporova, koja je održana na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, povodom obilježavanja “Dana Fakulteta”, koja je realizirana u okviru manifestacije VIII bosanskohercegovačko – hrvatsko - turski pravnički dani, a u saradnji s Pravnim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Pravnim fakultetom Univerziteta u Istanbulu.

Od sudske prakse, u ovom broju donosimo praksu Ustavnog suda BiH, Suda BiH, i Ustavnog suda Federacije BiH, Evropskog suda za ljudska prava i Suda Evropske unije.

Čitajte i pišite!

Doc. dr. sci. Almir Maljević
Glavni i odgovorni urednik

ULOGA SUDOVA U PROCESU UKIDANJA RASNE DISKRIMINACIJE U SAD-u

pregledni znanstveni rad

UDK 342.724:347.991(73)
323.14(091)(73)

prof. dr Edin Halapić*

Sažetak

Rad pod naslovom "Uloga sudova u procesu ukidanja rasne diskriminacije u SAD-u" odnosi se na istraživanje prakse Vrhovnog suda Sjedinjenih Američkih Država. Sud je presudama uticao na razvoj pravnog sistema i društva. U drugoj polovini XX. vijeka sud je u predmetu *Brown v. Board of Education of Topeka*, Kansas iz 1954. godine, okončao pitanje rasne segregacije. Ovim predmetom sud je pravno regulisao pitanje diskriminacije na teritoriji Sjedinjenih Američkih Država. Presuda je uzdrmala doktrinu koja je nastala 1896. godine u poznatom predmetu *Plessy v. Ferguson*. Ovaj predmet uspostavio je doktrinu "jednaki ali odvojeni" (*Equal but separate*). Od 1896. do 1954. godine trajala je borba koja je trebala osigurati ukidanje legalizacije segregacije i ukidanje niza zakona koji su u velikoj mjeri otežali položaj afroameričkog stanovništva. Analizom društvenih promjena nakon presude utvrđeno je da presuda iz 1954. godine predstavlja početak ekspanzije pokreta za građanska prava. Možemo sa sigurnošću potvrditi da je presuda Vrhovnog suda iz 1954. godine direktno uticala na zakonodavno tijelo koje je tokom 1964. godine okončalo proceduru donošenja Zakona o građanskim pravima (*Civil Rights Act*). Istraživanjem je utvrđeno da velike zasluge za rješavanje pitanja segregacije pripadaju Nacionalnom udruženju za unaprjeđenje položaja obojenih ljudi (*National Association for the Advancement of Colored People -NAACP*) i Turgudu Maršalu (*Thurgood Marshal*).

Ključne riječi

Vrhovni sud Sjedinjenih Američkih Država, Sjedinjene Američke Države, rasna segregacija, Brown I, Brown II, Nacionalno udruženje za unaprjeđenje položaja obojenih ljudi, Turgud Maršal.

* Vanredni profesor na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu;
e.halapic@pfsa.unsa.ba

SPORAZUM O IZBORU NADLEŽNOG SUDA U GRAĐANSKIM I TRGOVAČKIM PREDMETIMA U PRAVU EVROPSKE UNIJE

pregledni znanstveni rad

UDK 347.98:061.1EU

dr sc. Adis Poljić*

Sažetak

Predmet rada je sporazum o izboru nadležnog suda u pravu Evropske unije, i to u građanskim i trgovačkim predmetima. Sporazum je normiran Uredbom (EU-a) broj 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12.12.2012. godine o nadležnosti, priznanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (preinačena). Analiza zaključivanja sporazuma o izboru nadležnog suda u Evropskoj uniji nema samo naučnu vrijednost, već i praktičnu. Mogućnost ugovaranja suda države članice Evropske unije i za stranke van Evropske unije, značajno je za državljane Bosne i Hercegovine i pravna lica sa sjedištem u Bosni i Hercegovini, s obzirom da im se pruža mogućnost ugovaranja nadležnosti suda države članice. Ugovaranjem odgovarajućeg nadležnog suda države članice, stranke iz Bosne i Hercegovine mogu izbjeći egzorbitantne osnove nadležnosti koje su prisutne u zemljama članicama Evropske unije. Još značajnija je garancija priznanja i izvršenja odluka u državama članicama Evropske unije. Za proizvođenje pravnog dejstva sporazuma moraju biti ispunjeni formalni i materijalni uslovi. Kod utvrđivanja pravnog dejstva sporazuma, značajna je praksa Evropskog suda pravde Evropske unije. Kada stranke zaključe sporazum, pretpostavlja se da je ugovorena isključiva nadležnost suda.

Ključne riječi

Evropska unija, ugovorena nadležnost, sporazum, valjanost sporazuma.

* Sudija u Osnovnom sudu u Zvorniku;
adispoljic@yahoo.com

EVOLUCIJA PRAVA KOMANDNE ODGOVORNOSTI

pregledni znanstveni rad

UDK 341.462.1

Dr. sci Jasmina Ćosić Dedović*
Sedin Idrizović**

Sažetak

Komandna odgovornost kao oblik individualne odgovornosti nadređenog je doživjela značajnu evoluciju kroz vrijeme. Ovaj rad ukazuje na kontinuitet u njenom razvoju kroz međunarodno krivično pravo, od samog nastanka pojma komandne odgovornosti, primjene nakon I. svjetskog rata, a naročito u periodu poslije II. svjetskog rata, te njen razvoj kroz praksu ad hoc tribunala, sve do usvajanja Rimskog statuta. Ovaj rad takođe ukazuje i na pravnu utemeljenost komandne odgovornosti kroz izvore međunarodnog prava, sa posebnim fokusom na međunarodno običajno pravo i jurisprudenciju. Cilj autora je da ukažu na kompleksnost njenog razvoja kroz vrijeme, način na koji se mijenjao sam koncept komandne odgovornosti, posebno posljednjih decenija kroz rad ad hoc tribunala za bivšu Jugoslaviju i Ruandu, a zatim i uspostavom Međunarodnog krivičnog suda koji svojim Rimskim statutom postavlja jedan novi pravac razvoja komandne odgovornosti.

Ključne riječi

komandna odgovornost, odgovornost nadređenog, individualna krivična odgovornost, evolucija prava, odgovornost za propust, Statut Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju, Rimski statut.

* Sudija Suda BiH;

jasmina.cosic@gmail.com; Jasmina.Cosic-Dedovic@sudbih.gov.ba

** Tužilac Tužilaštva BiH;

sedin.idrizovic@yahoo.com; Sedin.Idrizovic@tuzilastvobih.gov.ba

Karčić Fikret: PRAVNO-HISTORIJSKE STUDIJE Centar za napredne studije, Sarajevo 2016, str. 192

prikaz knjige

Sead Bandžović, MA iur.*

Tokom druge polovine XX vijeka u pravnoj nauci je uvođenjem koncepta pravne kulture došlo do velikih promjena u istraživanju i poimanju prava u modernim tokovima. Brojni autori su na različite načine pokušali da definišu pojam pravne kulture. Pod ovim terminom podrazumijeva se, uopćeno gledajući, cjelokupni pristup jedne društvene zajednice prema pravu pri čemu se prilikom izučavanja prava unutar jednog kolektiviteta polazi sa jednog šireg, antropološkog aspekta. O fenomenu pravnih kultura postoji u svijetu raznovrsna literatura, a poseban doprinos njenom detaljnijem sagledavanju dao je profesor Fikret Karčić svojim djelom *Pravno-historijske studije*.

Dr. Karčić je profesor komparativne pravne historije na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Njegov glavni akademski interes je historija islamskog prava i institucija u Bosni i Hercegovini u postosmanskom periodu, reformistički pokreti u islamu, balkanski muslimani i komparativne pravne kulture. Obimna bibliografija dr. Karčića sadrži referentna djela koja upućuju na širinu njegovog naučnog interesovanja: *Šerijatski sudovi u Jugoslaviji 1918 – 1941* (Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1985); *Društveno-pravni aspekt islamskog reformizma* (Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1990); *The Bosniaks and the Challenges of Modernity: Late Ottoman and Hapsbury Times* (El-Kalem, Sarajevo, 1999); *Studije o šerijatskom pravu i institucijama* (Centar za napredne studije i El-Kalem, Sarajevo, 2011); *Metodi istraživanja u islamskim naukama* (El-Kalem i Centar za napredne studije, Sarajevo, 2013); *Muslimani Balkana: "Istočno pitanje" u XX vijeku* (Centar za napredne studije Sarajevo, 2014) i *The Other European Muslims: A Bosnian Experience* (Centar za napredne studije Sarajevo, 2015) i dr.

Pravno-historijske studije čini zbornik sastavljen od 19 odabranih radova i istraživačkih zabilješki koje je autor objavljivao u različitim stručnim i naučnim časopisima od 2004. do 2015. godine. On u predgovoru naglašava

* *Institucija Ombudsmena za ljudska prava BiH;*
sead1994@live.com

Sedamnaesto međunarodno savjetovanje "Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse"

izvještaj

Pripremio: **mr. sc. Đemaludin Mutapčić***

14. i 15. juna/lipnja 2019. godine u Mostaru je održano Sedamnaesto međunarodno savjetovanje Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse u organizaciji Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

Nakon otvaranja i pozdravnih riječi, a posebno obraćanja rektora Sveučilišta u Mostaru gospodina prof. dr. sc. Zorana Tomića o važnosti pravne struke *de lege lata* i *de lege ferenda*, sudionici savjetovanja iz većeg broja država su sa oduševljenjem zapjevali pjesmu *Gaudeamus igitur*, uključujući njene riječi: "*Vivat academia, vivant professores*"; pjesmu koja je na latinskom jeziku proglašena za studentsku himnu u mnogim europskim zemljama odnosno pjesmu koja se na mnogim sveučilištima pjeva na ceremoniji dodjeljivanja diploma; melodiju koja je preuzeta od jedne srednjovjekovne himne koju je napisao Strada, bolonjski biskup, 1267. godine, a Johannes Brahms je ubacio ovu himnu u završni dio svoje Akademske festivalske uvertire.

Kao i u proteklim savjetovanjima, koja se *in continuo* održavaju punih šesnaest godina, na ovogodišnjem sedamnaestom međunarodnom savjetovanju izložene su brojne aktuelne teme, održani okrugli stolovi.

Prema programu savjetovanja održane su tri radne sesije.

U prvoj radnoj sesiji predavači su obradili sljedeće teme:

- Prof.dr.sc. Tatjana Josipović: "Elektroničko poslovanje u zemljišnim knjigama – početak digitalne transformacije pravnog prometa nekretnina u Republici Hrvatskoj";
- Akademik prof.dr.sc. Radovan Vukadinović, mr. sc. Vladimir Vukadinović: "Budućnost ISDS mehanizma i bilateralnih sporazuma o zaštiti stranih investicija";

* Notar;
notar@notar-mutapcic.com

PREDNOSTI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA¹

izvještaj

Mirza Hebib, MA*
Kanita Pruščanović, MA**
Anisa Ruhotina, MA***

(I)

Na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, povodom obilježavanja “Dana Fakulteta” i 73 godine kontinuiteta njegovog djelovanja, održana je međunarodna tripartitna naučna konferencija na temu “Prednosti alternativnog rješavanja sporova”. Konferencija je realizirana u okviru manifestacije VIII bosanskohercegovačko – hrvatsko - turski pravnički dani, a u saradnji s Pravnim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Pravnim fakultetom Univerziteta u Istanbulu.

Učesnicima i gostima su se na zajedničkoj plenarnoj sesiji, u dijelu uvodnih obraćanja i otvaranja obratili prof. dr. Hajrija Sijerčić-Čolić, dekanesa Pravnog fakulteta u Sarajevu, prof. dr. Rifat Škrijelj, rektor Univerziteta u Sarajevu, prof. dr. Ivo Josipović, predstavnik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te prof. dr. Abuzer Kendigelen, dekan Pravnog fakulteta Univerziteta u Istanbulu. U svom obraćanju dekanesa Sijerčić-Čolić iskazala je posebno zadovoljstvo zbog održavanja naučne konferencije u Sarajevu, ističući važnost aktueliziranja ove teme u Bosni i Hercegovini. Plenarna sesija zaključena je izlaganjem prof. dr. Abedina Bikića koji je govorio o arbitraži u Bosni i Hercegovini. Ukazao je kako arbitraža sve više dobiva na značaju, što on uočava i kroz ulogu predsjednika Arbitražnog suda pri Vanjskotrgovinskoj komori BiH. Tom prilikom istaknut je značaj promoviranja arbitraže kao jednog od alternativnih načina rješavanja sporova, pri tome se referirajući na niz prednosti koje arbitraža ima u odnosu na redovni sudski postupak.

¹ Tekst predstavlja Izvještaj s međunarodne tripartitne naučne konferencije “Prednosti alternativnog rješavanja sporova” održane na Pravnom fakultetu u Sarajevu, 06. aprila 2019. godine.

* Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet, m.hebib@pfsa.unsa.ba

** Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet, k.pruscanovic@pfsa.unsa.ba

*** Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet, a.ruhotina@pfsa.unsa.ba

SUDSKA PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

sudska praksa

Pripremili: akademik prof. dr. Miodrag N. Simović*
prof. dr. Vladimir M. Simović**

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Stambeni odnosi

Ne postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, budući da su redovni sudovi u obrazloženjima osporenih odluka dali iscrpne razloge kako u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja, tako i primjene relevantnih odredaba Zakona o prostornom uređenju Kantona Sarajevo i Zakona o obligacionim odnosima, a data obrazloženja ne djeluju proizvoljno i u potpunosti zadovoljavaju standarde prava na pravično suđenje.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud, prije svega, primjećuje da se u konkretnom slučaju radi o postupku u kojem je apelant tražio da mu tužena zapisnički izvrši primopredaju predmetnog stana i da mu isplati ugovorenu kaznu, iz čega proizlazi da se radi o predmetu građanskopravne prirode, pa apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud presudom, koja je potvrđena presudom drugostepenog suda, odbio apelantov tužbeni zahtjev ocijenivši da obaveza tužene u vezi zapisničke primopredaje predmetnog stana nije dospjela u smislu odredbi čl. 131. i 142. Zakona o prostornom uređenju Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 7/05) u vezi sa čl. 8. i 9. Ugovora. S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih presuda slijedi da je u vrijeme zaključenja Ugovora (2008. godine) postojala dokumentacija Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo da je klizište na kojem se nalazio predmetni objekat sanirano 2001. godine, ali nakon zaključenja tog Ugovora donijeta je Odluka (2011. godine) prema kojoj je teren na kojem se nalazi predmetni objekat označen kao aktivno klizište, te da zbog

* Sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine;

** Tužilac Tužilaštva BiH

SUDSKA PRAKSA SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

sudska praksa

Priredio: **prof. dr Branko Morait***

KOD OBIČNIH SUPARNIČARA VRIJEDNOST SPORA SE UTVRĐUJE PREMA SVAKOM POJEDINAČNOM ZAHTJEVU, A NE SABIRANJEM SVIH ZAHTJEVA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 204. stav 2. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 36/04, 84/07 i 58/13), revizija nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi iznos od 30.000,00 KM. U predmetnom slučaju, pobijani dio pravosnažne presude ne prelazi iznos od 30.000,00 KM, nego je u odnosu na svakog tužitelja pojedinačno, manji od tog iznosa. Naime, prema odredbi člana 258. stav 1. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH samo u slučaju ako jedna tužba protiv istog tuženog obuhvata više zahtjeva koji se zasnivaju na istoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, vrijednost spora se određuje po zbiru vrijednosti svih zahtjeva. Stavom 2. istog člana propisano je da ako zahtjevi u tužbi proizlaze iz raznih osnova ili su istaknuti protiv više tuženih, vrijednost se određuje prema vrijednosti svakog pojedinačnog zahtjeva.

Iz navedenih zakonskih odredaba slijedi da kada više tužitelja ističe protiv jednog tuženika zahtjeve, vrijednost predmeta spora utvrđuje se prema vrijednosti svakog pojedinog zahtjeva, pri čemu se akcenat daje na formulaciju iz stava 1. ovog člana tj. jedna tužba i jedan tužitelj protiv istog tuženog, a obuhvata više zahtjeva. U svakom slučaju se, kao vrijednost predmeta spora uzima samo vrijednost glavnog zahtjeva, dok se kamate, parnični troškovi i ostala sporedna potraživanja ne uzimaju u obzir ako ne čine glavni zahtjev. U predmetnoj pravnoj stvari tužbu je podnijelo troje tužitelja protiv jednog tuženog i ista lica nisu jedinstveni, nego obični suparničari. Svaki suparničar u parnici je samostalna stranka i njegove radnje

* sudija Suda Bosne i Hercegovine

SUDSKA PRAKSA USTAVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

sudska praksa

Pripremio: **Sead Bahtijarević***

Zahtjev Dopredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine za utvrđivanje ustavnosti odredbi članka 4., članka 8. st. 2 i 3., članka 14., članka 19. st. 3. i 4., čl. 28. i 30., članka 54. stavak 1., čl. 55., 70. i 71., članka 72. stavak 1., članka 73., članka 74. stavak 1., čl. 76., 84., 89., 90., 91., 92. i 93., članka 94. stavak 1., članka 95. stavak 2., čl. 97., 102., 104., 105., 106., 107., članka 109. st. 1. i 2. i čl. 116., 117. i 118. Zakona o igrama na sreću.

Utvrđuje se da su odredbe članka 4. članka 8. st. 2. i 3., članka 14., članka 19. st. 3. i 4., čl. 28. i 30., članka 54. stavak 1., čl. 55., 70. i 71., članka 72. stavak 1., članka 73., članka 74. stavak 1., čl. 76., 84., 89., 90. 91., 92. i 93., članka 94. stavak 1., članka 95. stavak 2., čl. 97., 102., 104., 105., 106., 107., članka 109. st. 1. i 2., čl. 116., 117. i 118. Zakona o igrama na sreću („Službene novine Federacije BiH“, br.: 48/15 i 60/15) sukladne Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine.

Iz obrazloženja;

Dopredsjednik Federacije Bosne i Hercegovine podnio je zahtjev za utvrđivanje ustavnosti odredbi članka 8. st. 2. i 3., čl. 4. i 14., članka 19. st. 3. i 4., čl. 28. i 30., članka 54. stavak 1., čl. 55., 70. i 71., članka 72. stavak 1., članka 73., članka 74. stavak 1., čl. 76., 84., 89., 90., 91., 92., i 93., članka 94. stavak 1., članka 95., stavak 2., čl. 97., 102., 104., 105., 106., 107., članka 109. st. 1. i 2. i čl. 116., 117. i 118. Zakona o igrama na sreću, koji je donio Parlament Federacije Bosne i Hercegovine.

U zahtjevu se navodi da su pojedinim odredbama osporenog Zakona u neravnopravan položaj dovedeni svi ostali priređivači igara na sreću u odnosu na Lutriju Bosne i Hercegovine čime su povrijeđena njihova prava na jednakost pred zakonom, zabrana diskriminacije i pravo na imovinu iz članka II.A.2. (1) c), d) i k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i članka 1. Prvog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ističe da se analizom odredaba osporenog Zakona može uočiti da se njima krše prvenstveno odredbe o jednakosti pred zakonom i zabrani diskriminacije iz članka II. A. 2. (1) c) i d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, iz razloga što su svi ostali priređivači igara na sreću diskriminirani u odnosu na Lutriju BiH.

* sudac Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u mirovini

SUDSKA PRAKSA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

sudska praksa

Pripremio: **Harun Išerić***

Novi pregled novosti iz sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (Sud) obuhvatit će presude i odluke Suda donesene od 22. maja do 09. jula 2019. godine, a povodom navoda o kršenju Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Konvencija).

Sud je u prethodno spomenutom periodu donio jednu odluku i pet presuda u predmetima protiv Bosne i Hercegovine. U predmetima koji su se ticali neizvršenja odluka domaćih sudova odnosno njihovog zakašnjelog izvršenja (*Balić i drugi* [aplikacije br. 44080/16 i 37 drugih], *Hodžić i Sirčo* [aplikacije br. 34526/15 34530/15] i *Katić i drugi* [aplikacije br. 50972/16 i 37 drugih]) Sud je utvrdio povredu prava na pravično suđenje i prava na imovinu, obavezujući BiH da u roku od tri mjeseca osigura njihovo izvršenje i dodjeljujući aplikantima naknadu nematerijalne štete, te naknadu troškova i izdataka koje su imali u postupku pred Sudom. U predmetu *Škrbić i Vujičić* (aplikacija br. 37444/17 i 75271/17) Sud je utvrdio povredu prava na suđenje u razumnom roku zbog pretjerane dužine trajanja građanskog postupka. U predmetu *Al Husin* (aplikacija br. 10112/16) Sud je utvrdio povredu člana 5 stava 1 i to za period od augusta 2014. do februara 2016. Naime, do augusta 2014. godine ukupno 38 država je odbilo da primi aplikanta i najkasnije do tog datuma je državi moralo da bude jasno da taj način njegove deportacije neće biti moguć. Postojali su naponi i poslije augusta 2014. godine da se izvrši deportacija, ali su oni bili bezuspješni. U februaru 2016. godine aplikant je oslobođen jer je u skladu sa Zakonom o strancima proveo maksimalan mogući period u pritvoru. Sud je zaključio da razlozi za aplikantov pritvor nisu bili na snazi tokom cijelog trajanja pritvora zbog nedostatka realne perspektive njegovog protjerivanja. Aplikantu je dosuđena pravična naknada u iznosu od 9,000 eura.

* *Stručni saradnik na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu*

¹ Odluke i presude Suda su dostupne na web stranici: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22documentcollectionid%22:%5B%22JUDGMENTS%22,%22DECISIONS%22%7D>.

PREGLED PRAKSE SUDA EVROPSKE UNIJE

sudska praksa

Pripremio: **Nasir Muftić***

Pregled novosti iz sudske prakse Suda Evropske unije obuhvatit će relevantne presude i mišljenja Suda i Općeg suda koje su donesene u maju i junu 2019. godine.¹ Ovaj pregled ne obuhvata sve presude i mišljenja koji su doneseni u ovom periodu, nego se fokusira na one najvažnije, određujući ih na temelju pažnje koju su zadobile u stručnoj javnosti. Također, ovaj pregled je ograničen na osnovne podatke o predstavljenim presudama i mišljenjima, pa se čitaoci pozivaju da za više informacija o njima posjete internetsku stranicu Suda Evropske unije, gdje su one dostupne u cjelini.

U predmetu C-614/17, Sud je odgovarao na pitanje dopuštenosti korištenja figurativnih znakova koji podsjećaju na geografsko područje za koje je vezana oznaka izvornosti. Industrial Quesera Cuquerella SL (u daljnjem tekstu: IQC) je na tržište plasirao tri svoja sira koristeći etikete koje sadržavaju crtež jahača, mršavog konja i pejzaže sa vjetrenjačama i ovcama, kako se obično označava Don Quijote od Manche i pojmove „Quesos Rocinante” („Sirevi Rossinante”). Ovi proizvodi nisu bili obuhvaćeni zaštićenom oznakom izvornosti (u daljnjem tekstu: ZOI) „queso manchego” u koju spadaju određeni sirevi proizvedeni u regiji La Mancha (Španija). Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (u daljnjem tekstu: zaklada), koja je zadužena za upravljanje i zaštitu ovog ZOI-ja, je podnijela tužbu protiv IQC uz navode da korištene etikete i pojmovi nezakonito podsjećaju na taj ZOI u smislu Uredbe 510/2006 o zaštiti oznaka geografskog porijekla i oznaka izvornosti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Sud je u presudi utvrdio da može doći do podsjećanja na registrirani naziv korištenjem figurativnih znakova, navodeći kako je ključno pitanje da li korišteni znak ili element može potrošača podsjetiti na proizvod koji postoji nosi takav naziv. Također je naglašeno da korištenje figurativnih znakova koji podsjećaju na geografsko područje za koje je vezana oznaka izvornosti može dovesti do podsjećanja i kada ih koristi proizvođač iz te regije čiji slični ili uporedivi proizvodi nisu njom obuhvaćeni.

* *Asistent na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu*

¹ Praksa Suda Evropske unije dostupna na: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/

UPUTE ZA AUTORE

Radovi se objavljuju na hrvatskom, bosanskom i srpskom jeziku (u latiničnom ili ćirilичnom pismu) ili engleskom jeziku.

Ukoliko rukopis zadovoljava kriterije časopisa, upućuje se na recenziju.

Svaki rukopis ocjenjuju najmanje dva nepristrana recenzenta, pri čemu identitet autora i recenzenta ostaje obostrano nepoznat. Nakon ocjene recenzenta i članova redakcije, rukopis se vraća autoru s obrazloženjem i zahtjevima za doradu i ispravak rada, ukoliko se to smatra potrebnim. Ispravljene rukopise autori trebaju vratiti redakciji u roku od 8 dana od primitka.

Pretpostavlja se da članci i ostali prilozi nisu i neće biti objavljeni u drugim publikacijama, osim uz posebno odobrenje redakcije kada se to jasno naznačuje u objavi.

Autori dopuštaju časopisu postavljanje njihovih radova na web stranicu časopisa.

Časopis zadržava i sva ostala prava, osim ukoliko nije drugačije dogovoreno s autorom.

Radovi koje časopis objavljuje su:

- Uvodna riječ glavnog urednika
- Izvorni znanstveni rad
- Prethodno saopćenje
- Pregledni znanstveni rad
- Stručni članak
- Sudska praksa
- Ostali radovi kao što su prikaz knjige, izvještaji o znanstvenim i stručnim skupovima i dr.
- Obavijesti o nadolazećim stručnim i znanstvenim skupovima
- Domaći autori u međunarodnim publikacijama
- Pismo uredniku

Radovi se predaju redakciji časopisa elektronskom poštom na adresu: *Pravna.Misao@fmp.gov.ba* Dokument treba biti načinjen u programu Microsoft Word. U njemu ne smiju postojati nikakve indikacije osobnoga identiteta autora ili institucije u kojoj bilo koji od autora radi, kako u samom radu, tako ni u karakteristikama (properties) elektroničkog dokumenta.

Radovi koji se dostavljaju redakciji moraju biti lektorirani. Lektori koje odredi redakcija vrše superviziju.

U časopisu se objavljuju znanstveni i stručni radovi koji ne prelaze dužinu od 10.000 riječi, uključujući sve dijelove rada. Svaki rad mora sadržavati sažetak od 150-200 riječi i izbor ključnih riječi na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku iste dužine. Ostali radovi ne mogu prelaziti dužinu od 2000 riječi.

Izuzetno, Redakcija može odobriti objavljivanje radova izvan navedenih kategorija i sa dužinom koja prelazi navedeni broj riječi, ukoliko je rad značajan za razvoj pravne teorije i prakse.

Svaki rukopis mora biti priložen zajedno s popratnim pismom, u kojem je nužno navesti sljedeće:

- kratki opis sadržaja članka u dvije do tri rečenice, kao i sve dodatne informacije o rukopisu koje bi redakciji mogle biti od koristi;
- razloge zbog kojih autori drže da je njihov rad zanimljiv čitateljstvu časopisa (novost koju rad donosi);
- kratku biografiju autora (25-30 riječi),
- osobne podatke:
 - jedinstveni matični broj
 - adresa stanovanja i općina
 - kontakt telefon

Svaki autor će uz popratno pismo dostaviti i izjavu da rad nije prethodno objavljivan.

Prva stranica rukopisa treba sadržavati:

- Naslov
- Datum
- Broj riječi u članku

- Ime autora i profesija
- Nazivi ustanova u kojima rade
- E-mail adrese
- Kategorizaciju
- Sažetak i ključne riječi na izvornom jeziku rada
- Naslov, sažetak i ključne riječi i naslov na engleskom jeziku (summary, key words)

Sažetak rada treba sadržavati opći prikaz teme, metodologiju rada, rezultate i zaključak.

Ključne riječi sadrže pojmove koji se pojavljuju u tekstu, ali ne opće i preširoke pojmove niti preuske pojmove opisane sa puno riječi.

Tablice i grafikoni trebaju biti prezentirani u programima kao što su MS Word, sa jasno iskazanim naslovima. Sve tablice i grafikoni biti će u časopisu tiskani isključivo u crno-bijeloj boji.

Napomene u radu se navode u obliku fusnote (footnote). U pravilu su objašnjavajućeg karaktera.

U fusnoti treba navoditi samo objavljene podatke (ili staviti posebnu bilješku s objašnjenjem).

U fusnoti treba navoditi samo literaturu koja je navedena u popisu literature na kraju članka.

U fusnoti treba ujednačeno navoditi sve izvore. Poželjno je staviti broj stranice.

Molimo autore da se pridržavaju sljedećih naputaka za navođenje literature i fusnota:

Ukoliko je riječ o navodenoj knjizi:

Josipović, I. (2000) Haaško implementacijsko kazneno pravo. Zagreb: Informator i Hrvatski Pravni Centar.

Ukoliko je riječ o navođenom članku:

Tschudi, F. (2008) "Dealing with violent conflicts and mass victimisation: a human dignity approach", str. 46-69. U: I. Aertsen et al.: Restoring Justice after Large-scale Violent Conflicts. Portland. Willan Publishing.

Ukoliko je riječ o navođenom članku u časopisu:

Sijerčić-Čolić, H. (1999) "Reforma krivičnog zakonodavstva u Federaciji Bosne i Hercegovine: karakteristike federalnog procesnog krivičnog prava", Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, Vol. 6 – br. 1/1999, str. 251-268.

Ukoliko je riječ o navođenom članku u elektroničkom časopisu:

Lendvai, N., 2005. "Central and Eastern European Social Policy and European Accession – Time for Reflections" (online). Financial Theory and Practice, 29 (1), str. 1-12. Dostupno na: <http://www.ijf.hr/eng/FTP/2005/1/lendvai.pdf>.

Ukoliko je riječ o navođenoj Web adresi:

World Bank, 2004. Corruption: how the World Bank Fights Corruption (online). Washington: The World Bank. Dostupno na: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0>.

Rad treba oblikovati prema sljedećim uputama:

- dokument pohraniti u programu MS Word (*.doc format);
- stranica standardne veličine (A4);
- obični prored za cijeli rukopis
- font Arial, 12 pt;
- sve margine 2,5 cm;
- ne uređivati zaglavlje (Header) niti podnožje (Footer) dokumenta;
- obavezno brojčano označiti stranice;
- slike ili fotografije prilažu se u jednom od formata: *.jpg, *.bmp, *.tiff.

Pozivamo sve autore da na adresu redakcije šalju sažetke svojih stručnih i znanstvenih radova objavljenih u međunarodnim publikacijama indeksiranim u literaturnim bazama podataka. Redakcija će objaviti sve pristigle sažetke izvornih radova domaćih autora.

Radujemo se Vašim priložima!

Redakcija